
ПРОГЛААС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“

кн. 1, 2010 (год. XIX), ISSN 0861 7902

ЗА ЕДИН НОВ УЧЕБНИК ПО НЕМСКИ ЕЗИК ЗА БЪЛГАРИ

**Burneva, N. / R. Vasivela, J. Koeva. Deutsch lernen in Bulgarien.
Ein Lehrwerk für bulgarische
Mutter-sprach-ler – GER-Stufe B2. Plovdiv: Lettera, 2009, 159 с.
ISBN: 978-954-516-646-4**

Наскоро един проект на Европейската комисия за образование и култура с координатори в Института по интеркултурна германистика в Гьотингския университет и авторски екипи от България (В. Търново), Германия (Гьотинген), Полша (Жилйона гура) и Словакия (Трнава) създаде поредица учебници по чужди езици, чиято обединяваща методическа платформа е закодирана в абривиатурата “ИДИАЛ”: това са интеркултурни, диалогични образователни продукти по български, немски, полски, руски и словашки езици.

Учебникът по немски език обхваща осем теми, едно допълнение за индивидуална работа с учебния комплекс, приложения и компакт-диск с материали по отделните тематични единици. Той е предназначен за българи, преди всичко студенти, обучаващи се в специалностите „Немска филология“, „Приложна лингвистика“ и „Европеистика“. Тъй като целта на учебника е постигането на езикова компетентност на ниво B2 според Общата европейска езикова рамка смятам, че той успешно може да се използва също в последните курсове на обучение в езиковите гимназии, както и в професионалните гимназии със засилено обучение по немски език, още повече, че съдържа стимули за групов и самостоятелна работа, което би доразвило вече създадените у обучаваните навики за четене и слушане с разбиране, писане и говорене и би задълбочило тяхната комуникативна компетентност.

Всяка една тематична единица от учебника съдържа авторски немскоезични текстове с различни задачи към тях, съобразени с надграждането и затвърждаването на съответните знания и умения. Наред с обичайните теми „Семейство”, „Образование”, „Работа”, „Околна среда” се натъкваме и на теми като „Национална идентичност”, „Мобилност”, „Икономика”, „Европа – Демокрация”, които са особено важни в контекста на глобализация, в условията на възникващи мултикултурни ценности и засилване на международните контакти.

Прави впечатление използването на богат илюстративен материал, както и на редица пиктограми, разяснени още в предговора на стр. 7, които не само подпомагат структурирането на учебния комплекс, но и много умело напътстват обучаемите при разпознаването и обработването на отделните видове задачи, част от които са подчинени на съпоставителната перспектива (немски-български).

Всяка една тема се въвежда чрез въпроси на базата на снимки, карикатури, схеми и диаграми (сравни стр. 9, 21, 33, 47, 61, 74, 89, 103), което от своя страна насърчава обучаемите да активират знания си, що се отнася до подбора и групирането на ключови думи и изрази по словни полета. Непосредствено след тематичното въведение започва работата с автентични текстове, като непознатите думи са обяснени на немски език чрез синоними и/или парафрази. Затвърждаването на новите лексикални единици става с редица упражнения за попълване, заместване и превод.

Прави впечатление, че доста от задачите, чрез които се стимулира работата с речник, целят не само разкриване значението на думите (срв. упр. 4 на с. 23, упр. 4 на с. 35), но и затвърждаването на граматични явления като рекция на глагола предимно чрез групови игри (с. 44, упр. 4). Използването на речник се препоръчва и в различни комуникативни ситуации, където първо трябва да се провери значението на думите и изразите, а след това да бъдат включени в изречения или диалог (например упр. 4 на с. 72, упр. 2 на с. 79), както и при образуването на производни думи (срв. упр. 2 на с. 18).

Тренирането на определени средства и модели за образуване на прилагателни и съществителни имена (композитуми и суфиксални деривати) е тематично обвързано (само в първите четири теми), като се набляга на значението на отделни суфикси при прилагателното (с. 18) или на полисемията на суфикса *-ei* при съществителното (с. 58). При упражненията за образуване на сложни съществителни имена (с. 31) е редно да се отбележи, че втората съставяща на сложната дума е носител на граматичните категории. Разбира се, това не е необходимо да

бъде изнесено като правило с някакво графично изображение, но може да бъде включено в задача 4 на с. 31, където под формата на игра трябва да се напишат композитуми с една и съща дума като първа и втора съставяща, а като допълнение да бъдат посочени определителен член и множествено число на новите производни. По този начин обучаваните сами могат да изведат гореспоменатото правило. Тук бих препоръчала да се вмъкне и едно упражнение за образуване на отглаголни съществителни имена чрез отглас и конверсия, тъй като това играе важна роля за кохезията и кохерентността на текста.

Като се проследят представените в учебника граматични явления, става ясно, че са подбрани именно онези морфологични и синтактични езикови средства, чрез които се осъществяват връзките между отделните думи, изрази и изречения. Освен съюзи и съюзни думи като „Temporale Konnektoren“ (с. 39), „Konzessive Konnektoren“ (с. 85), „Konsekutive Konnektoren“ (с. 99) са разгледани още някои видове модални изречения, особеностите на разширения атрибут и приложението като синтактично явление. Акцентувано е също върху употребата на страдателен залог, на конюнктив при предаването на непряка реч, на функциите на местоимението *es*, като всички тези аспекти се обединяват в последната граматична единица „Textgrammatik – Kohärenz des Textes“. Тук на базата на формални и логически маркери, на ключови думи, местоимения, лексикално повторение и синонимна замяна, залегнали в упражненията на предходните тематични единици, се демонстрира чрез няколко задачи изграждането на формалната и смислова свързаност на текста.

Съставянето на текст в писмена или устна форма присъства във всяка една учебна единица. Целенасочено се тренира боравенето с различни видове текст (обяви за запознанства, за търсене на работа, мотивационно писмо, коментар, прогноза за времето и други). Често от обучаемите се изисква схематично представяне на информация с помощта на графики, но преди това те биват запознати с необходимите техники – вербализиране на графични изображения, екскерпиране на текст и др. Изразяването на лично мнение се осъществява чрез диалогични (диалог, интервю) и монологични форми (доклад, есе, e-mail) като се набляга на аргументацията особено при дискутирането на даден проблем (срв. с. 43, Projektarbeit I). Привеждането на аргументи се явява и като допълнителна задача в упражненията за слушане с разбиране (с. 26, 39), с което се цели предварително да се подготви комуникативната ситуация, в която ще бъдат поставени обучаемите, да се насочи вниманието им към определени понятия или, след като са чули текстове по дадена тема, да задълбочат познанията си в съответната област чрез събиране

и обработване на допълнителна информация. Така още веднъж на преден план излиза интегративният подход на авторките при концепирането на отделните дидактически единици.

Понеже учебното съдържание е съобразено с трудностите, които обучаваните срещат при изучаването на немски език, съществено място заемат упражнението за произношение. За тази цел са подбрани упражнения за слушане и повтаряне на отделни думи и скоропоговорки, има задачи за записване на вече чути пословици, за маркиране дължината на гласните и т.н. В тази връзка бих искала да отбележа, че най-напред е трябвало да се започне с особеностите на немските гласни, т.е. Vokale, Umlaute, след тях да се въведат дифтонгите като съчетание от две гласни и едва тогава да последват упражнения за артикулация на по-специфични съгласни (H-Laute, L-Laute, Nasale), като тук липсва увуларното R, чието произношение по мое мнение доста затруднява българите. Специално внимание е отделено на интонацията и акцента в немското изречение. Също се набляга и на смисловоразличителната функция на ударени и неударени делими и неделими представки при глагола. В едно упражнение (например на с. 31, упр.2) би могло да се засегне и акцентът при сложните думи, които са от съществено значение за немския език.

В последната част на учебника „Мотиви за межкултурен диалог“ откриваме допълнителни текстове, интернет страници, видеоматериали, задачи и указания за самостоятелна работа по вече разработените теми, което още веднъж подчертава стремежа на авторките за прилагането на интерактивни форми в обучението по чужд език. Тъкмо поради тази причина в учебника няма тестове за оценка на знанията на обучаваните, както няма и ръководство за учителя, което всъщност не е необходимо именно поради факта, че учебникът може да се ползва за самоподготовка, още повече че има приложение с отговорите към всяка една задача, приложение с думите от текстовете, транскрипция на текстовете за слушане с разбиране, списък на информационните източници, а съпровождащите отделните единици материали (текстове за слушане, четене, фонетични упражнения, видео) са посочени на компактдиска по страница и тема.

Учебникът „**Deutsch lernen in Bulgarien**“ отговаря на изискванията на Общата европейска езикова рамка и мотивира студентите за самостоятелна и креативна работа в процеса на обучение по немски език.

Милена Иванова